

Tussen hamer en aambeeld

Deze uitgave is mede tot stand gekomen dankzij financiële steun van de Ottema-Kingma Stichting, de Vereniging van Vrienden van Museum Heerenveen, Popma & Popma Juweliers en Antiquairs te Heerenveen en Funsticks Surfboards.

Op het omslag: voorzijde Vanitasafbeelding op een kruithoorn gemaakt door Claes Franssen Baardt (onbekende particuliere collectie); op de rug een detail van een gravure op een avondmaalsbeker gemaakt door Michiel Jelles (collectie Museum Heerenveen); achterzijde detail van een kandelaar door Claes Franssen Baardt (kerkelijke collectie).

Dit proefschrift heeft geen eigen ISBN.  
Het ISBN van de handeluitgave is 978-90-8704-599-9.

© 2016 Peter Schoen & Uitgeverij Verloren  
Torenlaan 25, 1211 JA Hilversum  
[www.verloren.nl](http://www.verloren.nl)

Opmaak: Rombus, Hilversum  
Omslagontwerp: Frederike Bouten, Utrecht  
Druk: Wilco, Amersfoort

*No part of this book may be reproduced in any form without written permission from the publisher.*

# TUSSEN HAMER EN AAMBEELD

*Edelsmeden in Friesland tijdens de Gouden Eeuw*

## **Proefschrift**

ter verkrijging van

de graad van Doctor aan de Universiteit van Leiden,  
op gezag van Rector Magnificus prof.dr. C.J.J.M. Stolker,  
volgens besluit van het College voor Promoties  
te verdedigen op donderdag 6 oktober 2016  
klokke 16.15 uur  
door

PETER SCHOEN

geboren te Heerenveen  
in 1961

Promotor: Prof.dr. J.A. Mol

Promotiecommissie: Prof.dr. H. Cools (Katholieke Universiteit van Leuven)  
Prof.dr. T.M. Eliëns  
Prof.dr. M.P.C. van der Heijden  
Dr. H.T. Nijboer (Universiteit van Amsterdam)

# Inhoud

<b>Lijst van bijlagen</b>	10
<b>Lijst van tabellen en grafieken</b>	10
<b>Lijst van afbeeldingen</b>	11
<b>Lijst van afkortingen</b>	15
<b>Voorwoord</b>	17
<b>Inleiding</b>	19
1 Historiografische schets	20
2 Probleemstelling en keuzes	27
3 Hoofdvraag en deelvragen	30
4 Tekstbronnen	31
5 Tijdsafbakening en indeling	34
6 Verantwoording	35
<b>1 Demografisch perspectief</b>	36
1.1 Inleiding	36
1.2 Bevolkingsomvang	36
1.3 Aantal edelsmeden in Friesland (1531-1798)	38
1.3.1 <i>Verhoudingsgetallen</i>	43
1.4 Geografische herkomst	45
1.4.1 <i>Vertrek uit Friesland</i>	47
1.5 Besluit	48
<b>DEEL I WETGEVING</b>	51
<b>2 Muntslag en edelsmeden</b>	52
2.1 Inleiding	52
2.2 Muntslag tijdens het Saksische bewind	52
2.3 Muntslag tijdens het Bourgondisch-Habsburgse bewind	54
2.4 Muntslag tijdens de Republiek	56
2.5 De Friese muntproductie rond 1672	61

2.6	Herbert Marinus en de kwaliteit van de Friese munt (1714)	62
2.7	Besluit	65
<b>3</b>	<b>Wet en praktijk tot 1695</b>	<b>67</b>
3.1	Inleiding	67
3.2	Het bestaande beeld	68
3.3	Wetgeving voor edelsmeden in de Noordelijke Nederlanden	70
3.3.1	<i>De Bourgondisch-Habsburgse wetgeving</i>	71
3.4	Van zelfregulering naar toezicht	73
3.5	De Friese Landsordonnantie (1602)	77
3.5.1	<i>Steden versus platteland</i>	79
3.6	De keurmeester-generaal	81
3.6.1	<i>Ambtenverwerving</i>	83
3.6.2	<i>Ambtenverkoop</i>	85
3.7	Toezicht in de praktijk	85
3.7.1	<i>Handelaren in zilver</i>	86
3.7.1.1	De casus Trijn Juws (1608)	87
3.8	‘Quaad silver’	90
3.8.1	<i>De casus Rompt Jacobs (1619)</i>	91
3.9	Besluit	95
<b>4</b>	<b>Insculpatieplaten en merken</b>	<b>97</b>
4.1	Inleiding	97
4.2	Gewestelijke insculpatieplaten	97
4.2.1	<i>Insculpatieplaat I (1531-1558)</i>	98
4.2.2	<i>Insculpatieplaat II (1558-1584)</i>	102
4.2.3	<i>Insculpatieplaat III (1584-1599)</i>	103
4.3	Het gildeplaatje van Bolsward	104
4.4	Meestertekens	106
4.5	Jaarletters	107
4.6	Stadskeuren	109
4.6.1	<i>Heerenveen</i>	110
4.6.2	<i>Joure</i>	111
4.6.3	<i>Sneek</i>	112
4.6.4	<i>Stavoren</i>	112
4.7	Leken en tekens	113
4.8	‘Innerlijkje deught’	114
4.9	Herkomst van het werkmateriaal	116
4.9.1	<i>Zilverrecycling</i>	118
4.10	Herkeuring	119
4.11	Besluit	121

<b>5</b>	<b>Wet en praktijk na 1695</b>	123
5.1	Inleiding	123
5.2	Het proces tegen Claes Clasen Balck (1695)	124
5.2.1	<i>De werkzaamheden van Balck</i>	126
5.3	De analyse van Ketel	127
5.4	Het verweer van Balck	132
5.5	De praktijk na 1695	135
5.6	Een mislukte centralisatiepoging (1765)	138
5.7	Galanterieproblemen (1770)	140
5.8	Besluit	141
DEEL II EDELSMEDENGILDEN		143
<b>6</b>	<b>Edelsmedengilden in Friesland</b>	144
6.1	Inleiding	144
6.2	Historiografische schets	144
6.3	Bronnen	147
6.4	Ontstaansgeschiedenis	149
6.5	Bestuurlijke organisatie	155
6.5.1	<i>Participatiekans</i>	161
6.6	Politieke invloed	165
6.7	De economische rol van het gilde	166
6.7.1	<i>De casus Jacob de Valck (1607)</i>	168
6.8	Inkomsten en uitgaven	169
6.9	Gezamenlijke actie van de Friese edelsmedengilden (1743)	171
6.9.1	<i>De Friese edelsmedengilden contra Jacob Admiraal 11 jr. (1767)</i>	173
6.10	Besluit	177
<b>7</b>	<b>Opleiding</b>	180
7.1	Inleiding	180
7.2	Leergeld	181
7.3	Leertijd	182
7.4	Leerlingcontracten	183
7.4.1	<i>De casus Lambert van Brantzum (1601)</i>	185
7.4.2	<i>De casus Meynert Eylerts (1601)</i>	185
7.4.3	<i>De casus Lieuck Dominicus Oedtsma (1628)</i>	186
7.4.4	<i>De casus Abraham Conradus (1662)</i>	187
7.4.5	<i>De casus Pieter Sybrandus Aeneae (1687)</i>	188
7.5	Leercertificaat	189
7.5.1	<i>De casus Hylcke Douwes Hylckema (1700)</i>	190
7.6	Leerlingaantallen en slagingspercentages	191
7.7	Friese leerjongens in Amsterdam	192

7.8	Sociale achtergrond	193
7.8.1	<i>Weesjongens</i>	195
7.9	Knechtentijd	196
7.10	Besluit	199
<b>8</b>	<b>De meesterproef</b>	201
8.1	Inleiding	201
8.2	De eisen en kosten van de meesterproef	202
8.2.1	<i>De casus Meynert Eylerts (1589)</i>	206
8.2.2	<i>De casus Claes Wopkes (1606)</i>	207
8.2.3	<i>De casus Willem Wilckes (1607)</i>	208
8.2.4	<i>De casus Jacob Doedes (1744)</i>	209
8.3	De beoordeling	210
8.4	De proefmaaltijd	211
8.4.1	<i>De casus Amelius Jans (1592)</i>	212
8.4.2	<i>De casus Alger Hotses (1601)</i>	213
8.4.3	<i>De casus Jan Jacobs Munnickhuys (1662)</i>	214
8.5	Besluit	216
<b>9</b>	<b>Relaties</b>	218
9.1	Inleiding	218
9.2	Feesten en partijen	219
9.2.1	<i>Rond Sint Andries</i>	221
9.2.2	<i>Afspraken over alcoholische verteringen</i>	222
9.3	Verhoudingen binnen het gilde	223
9.3.1	<i>De casus Jacob de Valck versus Alger Hotses (1614)</i>	225
9.3.2	<i>De casus Minne Sickes (1619)</i>	226
9.4	'Jongmeesters'	230
9.5	Ondersteuning	230
9.6	Overlijden	231
9.6.1	<i>Weduwen</i>	232
9.7	Samenwerking tussen gildeleden	235
9.7.1	<i>Gereedschap</i>	236
9.8	Identificatie door beroep	237
9.9	Besluit	237
DEEL III AMBACHT EN HANDEL		241
<b>10</b>	<b>Ambacht en handel</b>	242
10.1	Inleiding	242
10.2	De maatschappelijke positie van het edelsmedenambacht	243
10.3	Winkelvoorraad	245



10.4	Reputatie	247
10.4.1	<i>Reputatieschade</i>	249
10.4.2	<i>Eergevoel</i>	250
10.5	Fatsoen	252
10.6	Betalingsdiscipline	255
10.7	Handelspatronen	258
10.7.1	<i>Regionale handel</i>	259
10.7.2	<i>Handel met goud- en zilverwerkers</i>	261
10.7.3	<i>De casus Jan Rienstra (1775-1796)</i>	262
10.8	Interregionale handel: Amsterdam	263
10.8.1	<i>Friese commissionairs</i>	267
10.8.1.1	De casus Jarich Gerrits van der Lely (1666)	267
10.8.1.2	De casus Claes Fransen Baardt (1676)	268
10.9	Besluit	269
DEEL IV BOLSWARD		271
11	<b>Edelsmeden in Bolsward</b>	272
11.1	Inleiding	272
11.2	Typologie van een stad	273
11.3	Edelsmeden en stadsbestuur	274
11.3.1	<i>De zaak Tobias van Velsen (1714)</i>	277
11.4	Familienetwerken	281
11.5	Vermogenspositie	281
11.5.1	<i>Voorraad edelmetaal</i>	283
11.5.2	<i>Vermogensaanslag in 1672</i>	284
11.5.3	<i>Materiële cultuur</i>	288
11.6	Faillissementen	289
11.7	Loterijen	289
11.7.1	<i>De loterij van Harcke Baardt (1696)</i>	292
11.7.2	<i>De loterijen van Pieter Horrius (1721/1724)</i>	293
11.8	Criminaliteit	295
11.8.1	<i>Het proces tegen Pieter Horrius (1734)</i>	296
11.9	Besluit	297
DEEL V BIOGRAFISCHE SCHETSEN		299
	<b>Biografische schetsen</b>	300
	<b>Samenvatting</b>	410
	<b>Summary</b>	420
	<b>Bijlagen</b>	429
	<b>Tabellen en grafieken</b>	449

<b>Literatuurlijst</b>	469
<b>Register van persoonsnamen</b>	482
<b>Curriculum vitae</b>	496

### Lijst van bijlagen

Bijlage I	Muntsoorten in de boedel van Aeff Pieters uit Spannum (1596)	429
Bijlage II	Ordonnantie van stadhouder George Schenck van Toutenburgh betreffende de goudsmeden, 30 juni 1530	430
Bijlage III	Brief van Hendrick Koops (Voet nr. 367) aan de Provinciale Raden, betreffende de werkzaamheden van Meyndert Eylerts (Voet nr. 373), 12 juni 1589	432
Bijlage IV	Artikelen voor de goudsmeden en de juweliers in de Friese Landsordonnantie (1602)	435
Bijlage V	Besluit van de gereformeerde kerkeraad betreffende gealimenterden in Bolsward (1652)	438
Bijlage VI	Overzicht van de toetsing van het gehalte van door de muntmeester-generaal te 's-Gravenhage toegezonden keurnaalden door de deken en overliden van het Amsterdamse goud- en zilversmeden-gilde (1663)	439
Bijlage VII	Akte waarin het edelsmedengilde van Bolsward verklaart dat Jan Jacobs Munnickhuys (Voet nr. 46) uit gratie is aangenomen (1662)	440
Bijlage VIII	Specificatie van herbergier Dije Douma voor kistenmaker Jacob Jansen, 8 oktober 1662	441
Bijlage IX	Goud en zilver in het sterfhuis van notaris Hylario Hijlkema, 29 april 1670	443
Bijlage X	Brief van Pieter Pietersen Horrius jr. aan zijn vader Pieter Pietersen Horrius (Voet nr. 55)	445
Bijlage XI	Brief van Pieter Pietersen Horrius jr. aan zijn vader en moeder.	446
Bijlage XII	Afslag van de Friese jaarletter P (1623)	447
Bijlage XIII	Gewicht- en gehaltesystemen	448

### Lijst van tabellen en grafieken

Tabel I.I	Edelsmeden in Friesland (1531-1798)	39
Tabel I.II	Nevenfuncties van edelsmeden in Bolsward (1600-1720)	449
Tabel I.III	Nevenfuncties van edelsmeden in Leeuwarden (1500-1700)	450
Tabel I.IV	Geografische herkomst edelsmeden (1539-1807)	452

Tabel I.V	Beroepen van de vaders van de edelsmeden in Bolsward (1600-1750)	453
Tabel I.VI	Beroepen van de vaders van de edelsmeden in Leeuwarden (1600-1800)	454
Tabel II.I	Wettelijke gehalten van het goud en zilver in Holland en Friesland (1502-1695)	457
Tabel VI.I	Het stadsbestuur van Bolsward in 1664, beroep en kapitaal-aanslag in 1672	457
Tabel VI.II	Edelsmeden als afgevaardigden op de Friese Landdag (1632-1700)	459
Grafiek VI.III	Eindsaldo jaarrekening edelsmedengilde Leeuwarden en extra contributie in carolusguldens (1606-1700)	460
Grafiek VII.I	Aantal ingeschreven leerlingen in Leeuwarden per 5-jarige periode (1599-1705)	461
Grafiek VII.II	Aantal ingeschreven leerlingen in Bolsward per 5-jarige periode (1608-1700)	461
Tabel VIII.I	Kosten van de meesterproef in Bolsward (1609-1749)	204
Tabel VIII.II	Kosten van de meesterproef in Leeuwarden (1603-1756)	205
Grafiek IX.I	Werkzame periode Bolswarder edelsmeden (1600-1700)	462
Grafiek IX.II	Aantal contributie betalende leden van het Leeuwarder edelsmedengilde (1614-1700)	463
Tabel X.I	Zilver, contanten, vorderingen en schulden in Friese edelsmedenboedels in carolus guldens	463
Tabel X.II	Geleverde gouden oorijzers door Jan Rienstra (1784)	468
Grafiek XI.I	Aantal aangeslagenen en hoogte van de aanslag in het kohier van de 100 <sup>ste</sup> penning in Bolsward (1672)	287

### Lijst van afbeeldingen

Afb. 1	Vermelding van een drinkhoorn met drie zilveren banden als erfstuk in de inventaris van Lolcke Jelles uit Itens (1562). Leeuwarden, Tresoar, ORA Hennaarderadeel, inv.nr. 20, f. 586v.	22
Afb. 2	Scheidend directeur Abraham Wassenbergh voor de vitrine met de Poptaschat in het Fries Museum (1963). Leeuwarden, Tresoar, Fries Fotoarchief, nr. 39589.	25
Afb. 3	Belastingkwitantie ter financiering van de Negenjarige Oorlog (1692). Leeuwarden, Tresoar, ORA Bolsward, inv.nr. 77, f. 101.	41
Afb. 4	Detail van een kandelaar door Claes Fransen Baardt, meesterteken Voet nr. 26, jaarletter K (1661) en het stadskeur van Bolsward. Enkhuizen, rooms-katholieke parochie Franciscus Xaverius.	44

- Afb. 5 Kwitantie van Lolle Jeltens voor het maken van twee gebroken lepels (1656). Leeuwarden, Tresoar, ORA Bolsward, inv.nr. 54, f. 457. 47
- Afb. 6 Samuel van Hoogstraeten. Groepsportret van de muntmeesters en waardijns van de Munt van Holland te Dordrecht (1674/1677). Olieverf. Dordrecht, Collectie Dordrechts Museum. 60
- Afb. 7 Jan Maurits Quinckhard. Portret van Anthoni Grill III (1727). Olieverf. RKD, IB nr. 22996. 64
- Afb. 8 Toegeschreven aan Jan Cornelisz. Vermeyen. Portret van stadhouder George Schenck van Toutenburgh (ca. 1535). Olieverf. RKD, IB nr. 123434. 74
- Afb. 9 Afdrukken van de stempel BK (Buitenlandse Keur) en de Amsterdamse jaarletter T (1629). Amsterdam, Stadsarchief, nr. 366, inv.nr. 336. 79
- Afb. 10 Handtekening van keurmeester-generaal Harmen Bruijnsvelt (1616). Leeuwarden, HCL, 1098 Gilden en Beurzen c.a. te Leeuwarden, 1482-1896, inv.nr. 56, ongef. 86
- Afb. 11 Insculpatieplaat 1 (1531-1558). Leeuwarden, Collectie Fries Museum, inv.nr. M1946-438A. Bruikleen van de gemeente Leeuwarden. 99
- Afb. 12 Pieter Feddes. Het beleg van Oldeclooster (1535). Prent. Amsterdam, Rijks Museum, inv.nr. RP-P-1905-5710. 101
- Afb. 13 Koperen insculpatieplaatje van Bolsward. Collectie Fries Museum, inv.nr. 218 (1951). Bruikleen Gemeente Bolsward. 105
- Afb. 14 Merken op een schaal met gedreven voorstellingen. Meester-teken van Rintje Jans, jaarletter T (1670) en het stadskeur van Leeuwarden. Particuliere collectie. 109
- Afb. 15 Merken op de onderzijde van een achtkantige brandewijnkom. Onbekende meester, jaarletter E (1636 of 1656) en het keur van Joure. Leeuwarden, Collectie Fries Museum/bruikleen Ottema-Kingma Stichting, inv.nr. 2002-019. 112
- Afb. 16 Jacob Folkema. Portret van Thomas Hicht. (1714) Tekening. RKD, IB nr. 75460. 134
- Afb. 17 Onderzijde van de avondmaalsbeker van N.H.G. Haskerdijken met het meesterteken van Watse Gepkes (Voet nr. 301), jaarletter O (1686) en het keur van Heerenveen. Collectie Museum Heerenveen/bruikleen Nederlands Hervormde Gemeente Heerenveen. 152
- Afb. 18 De Broerekerk in Bolsward (1898). Leeuwarden, Tresoar, Fries Fotoarchief, inv.nr. 7265. 157

- Afb. 19 Doosje met gewichten en balans voor het wegen van munten van ijkmeester-generaal Jacob Admiraal II (1750-1759). Leiden, Museum De Lakenhal, inv.nr. 1146. 174
- Afb. 20 Folckert Jans Pluymioen laat in 1611 in het recesboek van Sneek registreren alsnog bereid te zijn de meesterproef af te leggen. Leeuwarden, Tresoar, ORA Sneek, inv.nr. 31, f. 21. 209
- Afb. 21 Houten beeld voorstellende Sint Eloy (ca. 1565). Amsterdam, Collectie Rijks Museum, inv.nr. BK-1956-18. 220
- Afb. 22 Kwitantie van Heercke Heerckes voor de leverantie van een 'kaijsel' of sleutelring (1614). Leeuwarden, Tresoar, ORA Wonseradeel, inv.nr. 112, ongefol. 257
- Afb. 23 Uitstaande schulden van de Sneker edelsmid Ellert Jacobs bij Friese collega's (1618). Leeuwarden, Tresoar, ORA Sneek, inv.nr. 151, f. 32v. 260
- Afb. 24 Gaspar Bouttats naar een tekening van Jan Peeters. Gezicht op Bolsward. Prent (1679). Amsterdam, Collectie Rijks Museum, inv.nr. RP-P-1907-2107. 272
- Afb. 25 Zilveren oldermanspenning van Franciscus Elgersma van het schippersgilde van Bolsward (1721). Amsterdam, Collectie Rijks Museum, inv.nr. NG-VG-7-339. 294
- Afb. 26 Douwe Menten wordt gedwongen tot betaling van 12 stuivers (1612). Leeuwarden, Tresoar, ORA Wonseradeel, inv.nr. 8, f. 69. 305
- Afb. 27 Handtekening van Meye Poppes (1611). Leeuwarden, Tresoar, ORA Wonseradeel, inv.nr. 8, f. 24. 307
- Afb. 28 Betaling aan Gerrit Hendricks voor een 'silver onderriem' (1614). Leeuwarden, Tresoar, ORA Wonseradeel, inv.nr. 112, f. 404v. 308
- Afb. 29 Handtekening van Heercke Heerckes (1616). Leeuwarden, Tresoar, ORA Wonseradeel, inv.nr. 114, f. 124. 311
- Afb. 30 Handtekening van Heercke Heerckes (1626). Leeuwarden, Tresoar, ORA Wonseradeel, inv.nr. 123, f. 301. 311
- Afb. 31 Kwitantie van Sytse Tiaerds voor een oude schorthaak (1603). Leeuwarden, Tresoar, ORA Wonseradeel, inv.nr. 102, f. 26. 313
- Afb. 32 Peter Intjes ontvangt 14 goudgulden voor gemaakt zilverwerk (1612). Leeuwarden, Tresoar, ORA Hennaarderadeel, inv.nr. 24, f. 126. 314
- Afb. 33 Handtekening van Epke Hoytes (1611). Amsterdam, Stadsarchief, Archief 5075, notaris Salomon Henrix, inv.nr. 21-M, f. 24v. 315
- Afb. 34 Het Leeuwarder edelsmedengilde ontvangt 9 carolusgulden van Holle Sjoerds (1607). Leeuwarden, HCL, 1098 Gilden en Beurzen

	c.a. te Leeuwarden, 1482-1896, inv.nr. 65, ongef. 317	
Afb. 35	Griet Scheltdr. en Douwe Pieters verkopen land (1609). Leeuwarden, Tresoar, ORA Wonseradeel, inv.nr. 7, f. 235.	318
Afb. 36	Vitrine met drinkhoorns in het Rijks Museum (1959). Amsterdam, Collectie Rijks Museum, inv.nr. HA-0012216.	322
Afb. 37	Betaling aan Folckert Rochus (1633). Leeuwarden, Tresoar, ORA Wonseradeel, inv.nr. 130, f. 102v.	324
Afb. 38	Meesterteken Voet nr. 32, jaarletter O (1645) en het stadskeur van Bolsward op een avondmaalsschaal van Nederlands Hervormde Gemeente Tjerkwerd.	325
Afb. 39	Rekening betaald aan Lolle Jelts (1632). Leeuwarden, Tresoar, ORA Hennaarderadeel, inv.nr. 27, f. 501.	332
Afb. 40	Aankondiging van de verkoping van een stuk grond onder de klokslag van Bolsward dat door Anne Heerckes werd gebruikt. (1681)	336
Afb. 41	Onderzijde van een avondmaalsbeker van de Nederlands Hervormde Gemeente Woltersum (Gr.) Meesterteken Voet nr. 38, jaarletter P (1623) en het stadskeur van Bolsward.	340
Afb. 42	Afbeelding van de personificatie van <i>De Hoop</i> op een avondmaalsbeker van de Nederlands Hervormde Gemeente Tjerkwerd. Meesterteken Jacob Baukes Abbema (Voet nr. 40), jaarletter G (1658) en het stadskeur van Bolsward.	347
Afb. 43	Jacob de Gheyn II. <i>De Hoop</i> (ca. 1595) Prent. Amsterdam, Rijks Museum, inv.nr. RP-P-1892-a-17250.	347
Afb. 44	Onderzijde van de avondmaalsbeker van Nederlands Hervormde Gemeente Wijnaldum. Meesterteken Lolle Jelts (Voet nr. 36), jaarletter P (1646) en het stadskeur van Bolsward. Leeuwarden, Collectie Fries Museum, inv.nr. Z1954-3.	348
Afb. 45	Brandewijnkom met deksel door Claes Fransen Baardt. Meesterteken Voet nr. 26, jaarletter F (1657) en het stadskeur van Bolsward. Amsterdam, Rijks Museum, inv.nr. BK-NM-3085.	358
Afb. 46	Familiewapen Machet. (foto Jan Schipper)	389
Afb. 47	Beker met het meesterteken van Frans Jans (Voet nr. 616), jaarletter P (1623) en het stadskeur van Sneek. New York, Metropolitan Museum, inv.nr. 13.42.10. © 2016. Image copy-right The Metropolitan Museum of Art/Art Resource/Scala, Florence.	447